

Άρης Μαραγκόπουλος
Η Μανία με την Άνοιξη

Βασίλης Βασιλικός
Το Βήμα, «Βιβλία», 19.11.06

Το μυθιστόρημα αρχίζει άγρια, απότομα, όπως σε μια ταινία όπου ο φόνος προηγείται των ζενερικών (των αρχικών τίτλων). Εδώ όμως δεν πρόκειται για φόνο, αλλά για μια ετεροχρονισμένη εκδίκηση όπου ένας τύπος σαν μαινόμενος ταύρος τα σπάει σε μια Εφημερίδα φορώντας μάσκα Γκράουτσο Μαρξ και γάντια και, στο τέλος, απέρχεται σαν κύριος, γλιτώνοντας τη σύλληψη, αλλά με ένα καταματωμένο χέρι.

Ποιος είναι; Ποιοι είναι οι άλλοι τύποι που τον περιθάλλουν; Ακόμα, μυστήριο. Σαν μια παρέα πανκ εμφανίζονται οι ανώνυμοι σύντροφοί του, που ζουν μάλλον περιθωριακά και μοιάζει να... πεινούν.

Το τοπίο ξεκαθαρίζει σταδιακά, με τον τρόπο που ξεφλουδίζεις ένα κρεμμύδι. Μαθαίνουμε πως ...ο ταύρος είναι ένας από τους ήρωες ο Βενιαμίν Σανιδόπουλος, πρώην δημοσιογράφος που μόλις επέστρεψε ύστερα από μια δεκαετία αυτοεξορίας στο Παρίσι (δούλευε σε μη κυβερνητικές οργανώσεις). Βρίσκει προσωρινό καταφύγιο κοντά στον παλιό του φίλο κι ομοϊδέατη της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς τον Παναγή. Το δίδυμο των φίλων συμπληρώνεται από δυο κοπέλες. Την τριαντάχρονη Μαρία, ιδιωτική υπάλληλο (δουλειά - σπίτι - δουλειά) και την 25χρονη Φλώρα, μια κοπέλα από την «ευρύτερη περιοχή των Εξαρχείων».

Είναι κατακαλόκαιρο. Η Αθήνα φλέγεται κι οι δυο μεσήλικες άντρες αποφασίζουν να «διακόψουν», στην κυριολεξία, με το παρελθόν τους και ό,τι τους βασανίζει απ' αυτό, και να φύγουν διακοπές με τις κοπέλες τους σ' ένα ανώνυμο νησί, που είναι κάτι «μεταξύ Μάνης και Κρήτης».

Το νησί μάς παρουσιάζεται στην αρχή ως σχεδόν νορμάλ τόπος. Σιγά-σιγά ανακαλύπτουμε πως μόνο τέτοιο δεν είναι. Παλιός τόπος εξορίας των Αριστερών επί Εμφυλίου, διαποτίστηκε από την ιδεολογία τους και μετά από χρόνια, την εποχή που διαδραματίζονται τα γεγονότα, (καλοκαίρι του 2000), διατηρεί την ιδιαιτερότητά του: οι κάτοικοι στην πλειοψηφία τους παραμένουν ασυμβίβαστοι, (π.χ. πετούν στη θάλασσα τις κάμερες των τηλεοπτικών συνεργείων όταν έρχονται να καλύψουν μια μεγάλη πυρκαγιά, τα μαγαζιά τους ανοίγουν τα μεσάνυχτα, κινούνται όλοι σε προκλητικά αργούς ρυθμούς κ.λπ.) – ζώντας σ' ένα δικό τους κόσμο.

Ο αναγνώστης σιγά σιγά συνειδητοποιεί ότι το νησί αυτό είναι η ίδια η Ελλάδα, μαύρο πρόβατο στην απονευρωμένη και πειθήνια Ευρώπη.

Όσπου στην ιστορία εμφανίζεται η μεγάλη Φλώρα, κάτοικος του νησιού εδώ και 40 περίπου χρόνια, που διατηρεί ζαχαροπλαστείο – καφετέρια για την επιβίωση. Πρόκειται για την πραγματική Φλώρα, τη γυναίκα που ενέπνευσε την ηρωίδα του Στρατή Τσίρκα, την ερωμένη του “Ανδρέα” της *Χαμένης Άνοιξης*. Τότε ήταν μόλις 25 χρονών, δηλαδή στην ηλικία της φίλης του Σανιδόπουλου, της «μικρής» Φλώρας. (Ο Σανιδόπουλος, μαθαίνουμε πως είναι κι αυτός ένας “ρατέ” (ματαιωμένος) συγγραφέας, άρα ο παραλληλισμός «Χαμένης» και «μανίας με την Άνοιξη» πατάει σε γερά πόδια).

Από δω και πέρα, αρχίζει το πανηγύρι. Δεν θα μπω στον κόπο να το διηγηθώ. Είναι τόσο πολλά τα επίπεδα που κινείται το μυθιστόρημα, που μόνο θα τα επισημάνω:

1. Οι διαπροσωπικές σχέσεις των τεσσάρων «παραθεριστών» καθώς εμπλέκονται σιγά-σιγά στην ιστορία. Οι βαθμιαίες αλλαγές που επέρχονται στη νοοτροπία τους καθώς βιώνουν τα συγκλονιστικά γεγονότα του καλοκαιριού. (Ερωτες, ανακάλυψη της ιστορίας των ανθρώπων του νησιού, «το τελευταίο Σοβιέτ» της Ευρώπης, φόνοι,

πυρκαγιές, πανηγύρια, άγρια φύση, βουνίσιοι, πεδινόι, αντάρτες και ταγματасφαλίτες –ένας ολόκληρος κόσμος που τίποτα μες τον χρόνο δεν τον άγγιξε).

2. Η νεωτερική γραφή του συγγραφέα που δένει αρμονικά με το κοινωνικό μήνυμα που διαπερνά κι αναθερμαίνει τις σελίδες του.

3. Η καλύτερη ανάλυση που διάβασα ποτέ για την “τρομοκρατία”. Τυπικά συμβαίνει στο νησί, το καλοκαίρι της αφήγησης, αλλά οι ρίζες της πάνε πολύ βαθιά, βρίσκονται ενσωματωμένες στα βράχια, στις χαράδρες και στα βουνά του...

4. Ένας νεότερος συγγραφέας (Άρης Μαραγκόπουλος) δίνει το χέρι κι ανασύρει από τη λήθη ένα μάλλον αποτυχημένο, διότι εξόχως πολιτικοποιημένο, μυθιστόρημα ενός άλλου συγγραφέα, μεγαλύτερου στα χρόνια, και διάσημου για άλλα έργα του, τον Στρατή Τσίρκα της *Χαμένης Άνοιξης*. Ο Μαραγκόπουλος με τη «μανία της δικής του Άνοιξης» καταφέρνει να πλάσει τον Σωτήρη Πέτρουλα του σήμερα. (Ο πραγματικός σκοτώθηκε το 1965 σε διαδήλωση, ενώ ο Αξαρλιάν, το αθώο θύμα της 17Ν, σκοτώθηκε στην οδό Καραγεώργη της Σερβίας το 1990).

5. Ο «Συνεταιρισμός» των γυναικών του νησιού: μετεξέλιξη των «Λαμπράκηδων» της δεκαετίας του '60 και των Πολιτιστικών Συλλόγων της Μεταπολίτευσης, κάτω από την καθοδήγηση της εκρηκτικής αυτής γυναίκας που είναι η «μεγάλη» Φλώρα.

6. Ο διάχυτος ερωτισμός του βιβλίου που διαποτίζει κάθε σελίδα του.

7. Ακόμα η άποψη κατασκευή του, δηλαδή η “δομή” του: ούτε μια σελίδα δεν στερείται τον λόγο της ύπαρξής της.

8. Τέλος η απεικόνιση της πραγματικής Ελλάδας, όπως επιβιώνει «εκτός των τειχών» και που φυσικά είναι αντίθετη, διότι real, με τα “ριάλιτυ” της τηλεόρασης.

Το βιβλίο θα μπορούσε να λέγεται και *Ο Αρχαίος Θυμός*, αν δεν προϋπήρχε η *Αρχαία Σκουριά* της Μάρως Δούκα. Αντιγράφω: «Δεν υπάρχει άλλος λαός που μπορεί να καταλάβει (πόσο μάλλον να αισθανθεί) την πικρή ηδονή αυτού του συλλογικού καημού, τον καταπιεσμένο θυμό που τρέφουν αυτοί οι νοσταλγικοί ρυθμοί, αυτά τα απελπισμένα λόγια της ανεκπλήρωτης αγάπης, αυτές οι λοιγμώδεις φωνές της απατημένης γυναίκας-χώρας».

Η μανία με την Άνοιξη ολοκληρώνει την πορεία του συγγραφέα στο δύσκολο δρόμο που επέλεξε, περνώντας από τις συμπληγάδες του Τζόυς και του Μπόρχες, για να ξαναβρεί, σαν ανακαινισμένο νόμισμα, το χρυσάφι του Μπαλζάκ.

Ένα συναρπαστικό πολιτικό θρίλερ, μια ανατομία του τόπου αυτού που λέγεται Ελλάς, και που ελπίζω να ανοίξει έναν ευρύ διάλογο στο αναγνωστικό κοινό μια που διαπραγματεύεται τη νεότερη ιστορία μας από τον Κολοκοτρώνη - Μαρίνο Αντύπα - Άρη Βελουχιώτη μέχρι τον Κουφοντίνα.

Οι εστέτ μπορούν να απέχουν. Εξάλλου τους απαγορεύεται η είσοδος στον «Συνεταιρισμό των Γυναικών».